

Ola Solér
Miljöstrateg
044-309 30 65
ola.soler@skane.se

YTTRANDE

Datum 2021-02-26
Version 1
Dnr 2020-POL000607-001

1 (3)

n.remissvar@regeringskansliet.se

lotta.lewin-pihlblad@regeringskansliet.se

Remissvar Utvinning ur alunskiffer - Kunskapssammanställning om miljörisker och förslag till skärpning av regelverket SOU 2020:71

Region Skåne anser att utredningen ger en bra sammanställning av miljöriskerna med denna typ av utvinning, som förnärvarande är aktuell i mellersta och sydöstra Skåne, och ser positivt på att andra intressen såsom jordbruk och skogsbruk stärks i lagstiftningen. Region Skåne ställer sig frågande till om utredningens förslag ger en tillräcklig avvägning av motstående intressen och efterlyser ett utökat kommunalt inflytande i koncessionsprocessen för alunskifferbearbetning och lämplighetsprövning redan vid erhållande av undersökningstillstånd. Därtill anser Region Skåne att mineralbrytningens ställning som allmänt intresse ska ändras.

Utredningens förslag och Region Skånes åsikter

Utredningen innehåller följande förslag till ändringar i minerallagen (1991:45) som innebär:

- att sökanden i ansökan om undersökningstillstånd och bearbetningskoncession särskilt ska ange om ansökan avser alunskiffer
- att bearbetningskoncession som avser alunskiffer endast får beviljas den som visar att den är lämplig att bedriva sådan bearbetning och
- att frågan om påverkan på jord- och skogsbruket ska utredas särskilt i koncessionsärendet efter underrättelse från bergmästaren.

I utredningen motiveras dessa ändringar med att brytning av alunskiffer är förenat med betydande miljörisker för vattenkvalitet och miljö som har att göra med den komplexa sammansättningen i alunskiffer och svårigheten att

bedöma nödvändiga skyddsåtgärder. Någon brytning av alunskiffer finns för närvarande inte i Sverige. Tidigare brytning av alunskiffer syftade till att få fram andra ämnen än de som är intressanta idag.

I Sverige förekommer alunskiffer exempelvis i fjällkedjan, Närke, Västergötland och på Öland och i Skåne i ett stråk från nordväst ned till sydöst samt i sydvästligaste Skåne. Fyndigheterna i mellersta och sydöstra Skåne finns på relativt små djup och har tämligen högt innehåll av vanadin, vilket leder till stort intresse hos prospektörer.

Region Skåne anser att utredningen gör rätt i att föreslå att lagstiftning för utvinning ur alunskiffer skärps och att andra intressen såsom jordbruk och skogsbruk stärks. De områden i Skåne som är intressanta för prospektörer är särskilt viktiga för jordbruket, med livsmedelsproduktion av hög kvalitet, och för besöksnäringen. Naturens ekosystemtjänster i form av rent vatten, biodiversitet och kulturlandskap ligger som grund för nämnda näringar och för livskvaliteten i området. Region Skåne undrar därför om utredningens förslag ger en tillräckliga avvägning mellan motstående intressen.

Region Skåne vill särskilt framhålla vikten av ett utökat kommunalt inflytande i koncessionsprocessen för bearbetning i alunskiffer. Utredningens avfärdande av ett kommunalt veto är allt för lättvindigt och tar inte hänsyn till den komplexa avvägningen, mellan flera motstående intressen, som alunskifferbearbetning innebär.

Därtill anser Region Skåne att det behöver ses närmare på om de lämplighetskrav som föreslås införs för bearbetningskoncessioner i alunskiffer också bör införas för erhållande av undersökningstillstånd. De miljörisker som är förenliga med bearbetning i alunskiffer kan finnas redan i undersökningsskedet.

Minerallagen bygger på att mineralbrytning ses som ett så pass starkt allmänt intresse att grundlagens förutsättningar för ingrepp i markägarens rätt är uppfyllda. Detta samhällsintresse motiveras dels av resursförsörjning till svensk industri och dels av skapandet av arbetstillfällen vid mineralbrytning¹. Region Skåne vill påtala att mineralbrytning även leder till bortfall av existerande arbetstillfällen. Förutom förlorade arbetstillfällen i andra branscher tillkommer även bortfall av värdefull natur samt negativ påverkan på miljökvalitetsmålen *Giftfri miljö*, *Levande sjöar och*

¹ Se ”Sveriges mineralstrategi” av Regeringskansliet, 2013

*vattendrag, Grundvatten av god kvalitet och Ett rikt växt- och djurliv*².
Därmed kan mineralbrytningens ställning som allmänt intresse ifrågasättas.